

STANOWISKO Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

w sprawie usuwania wyrobów zawierających azbest

Szacuje się, że w Polsce w dalszym ciągu w stanie używalności jest około 16 milionów ton wyrobów zawierających azbest. Większość z nich, około 67 %, znajduje się na terenach wiejskich. Zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31), instalacje lub urządzenia zawierające azbest oczyszcza się przez usunięcie wyrobów zawierających azbest lub ich wymianę na bezazbestowe w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r. Również wyroby azbestowe mogą być użytkowane tylko do tego terminu, pod warunkiem ich wykorzystywania w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.

Obserwując tempo usuwania wyrobów azbestowych z poszczególnych nieruchomości zakładać można, że proces oczyszczania kraju z azbestu nie zostanie zakończony do roku 2032. Analiza ilości wyrobów usuwanych w poszczególnych latach pozwala wnioskować, że proces ten może trwać do roku 2050, a według spekulacji ekologów nawet do roku 2084. Z kolei, jak szacuje Najwyższa Izba Kontroli, przy dotychczasowym tempie usuwania wyrobów zawierających azbest, prace te będą trwały około 200 lat.

Głównymi przyczynami zbyt wolnego usuwania wyrobów zawierających azbest są wysokie koszty związane z wymianą wyrobów azbestowych na inne – nieszkodliwe dla ludzi i środowiska. Posiadacze tego typu wyrobów mają świadomość jego szkodliwości, jednak z uwagi na wysokie koszty jego wymiany, nie przystępują do ich usuwania.

W latach 2011 – 2016 Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 100 % pokrywały koszty związane z demontażem, transportem i utylizacją odpadów zawierających azbest, w

szczegółności na posesjach stanowiących własność osób fizycznych. Jednakże same koszty związane z usuwaniem azbestu stanowią zazwyczaj 10 % - 12 % wartości całej inwestycji.

W latach 2017 – 2018 pokrycie kosztów usuwania azbestu przez Wojewódzkie Fundusze oraz NFOŚiGW spadło do poziomu 70%. Pokrycie pozostałych 30 % kosztów związanych z realizacją tych zadań wymagało dotacji ze środków budżetów własnych JST lub też ze środków osób fizycznych, biorących udział w realizacji projektu, z uwagi na brak innego podmiotu dotującego tego typu zadania.

Program Priorytetowy Azbest 2019 r diametralnie zmienia obowiązujące dotychczas zasady udzielania dotacji na realizację zadań związanych z demontażem, transportem i utylizacją odpadów zawierających azbest. Poziom dofinansowania tych zadań spada do 50% kosztów realizacji. Zgodnie z przedstawionym regulaminem udzielania dotacji, np. przez WFOŚiGW w Toruniu, jednym z załączników do wniosku jest umowa z wykonawcą zawarta na realizację zadania. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2017, poz. 2077 ze zm.), niedopuszczalne jest zawieranie umów, na realizację których nie zostały zabezpieczone środki w budżecie gminy. Zatem, przed wyborem wykonawcy oraz zawarciem umów z beneficjentami zadania, jak i Wojewódzkim Funduszem, zabezpieczenie środków własnych na realizację całego zadania jest obligatoryjne. Złożenie do WFOŚiGW wniosku o dofinansowanie nie jest jednoznaczne z przyznaniem dofinansowania, gdyż sama alokacja środków zabezpieczona na realizację tego programu jest często o ponad połowę niższa niż kwota przyznanych dotacji w roku 2018. Zmiana poziomu dofinansowania z 70 % do 50 % jest wysoce niezrozumiała. Biorąc pod uwagę ilość wyrobów azbestowych i ich szkodliwość dla zdrowia, obniżenie poziomu dofinansowania budzi uzasadniony niepokój. Pozostało zaledwie 13 lat na usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu całego kraju, a nie zostały wypracowane w tym zakresie efektywne zasady finansowania, czy to z budżetu państwa, czy też z funduszy ochrony środowiska. Dofinansowanie wymiany wyrobów zawierających azbest dla osób fizycznych, w opinii ZGWRP powinno pokrywać w 100 % koszty demontażu, transportu i utylizacji tych materiałów, ale również częściowo winien być rekompensowany koszt zakupu i położenia nowych pokryć dachowych. Należy zauważyć, iż największa ilość pokryć dachowych zawierających azbest znajduje się na obszarach wiejskich, ze względu na występowanie dużych połaci dachowych stodół i budynków

gospodarskich. Potwierdzone szkodliwe i rakotwórcze działanie azbestu dla zdrowia człowieka zostało bezspornie udowodnione.

W drugiej połowie XX wieku w Polsce materiały budowlane zawierające azbest były bardzo popularne i produkowane były przez podmioty zarządzane przez Państwo i niejako przez Państwo polecane jako bezpieczne. Stąd też uważamy, że Państwo Polskie winno wykazać się większą inicjatywą pomocy wobec swoich obywateli w zakresie wymiany niebezpiecznych wyrobów.

Reasumując, Zarząd ZGWRP apeluje o zmianę zasad udzielania pomocy Państwa dotacji w usuwaniu wyrobów zawierających azbest w 2019 r. i latach następnych oraz wskazuje na konieczność wypracowania konkretnych zasad finansowania, głównie dla osób fizycznych, kosztów wymiany wyrobów niebezpiecznych zawierających azbest, które nie tylko będą pokrywały w 100 % koszty demontażu, transportu i utylizacji tych materiałów, ale również częściowo pokryją koszty zakupu i położenia nowych pokryć dachowych, co jest jedyną drogą do efektywnego pozbycia się wyrobów azbestowych z naszych wsi i miast.

Kleszczów, dnia 15 marca 2019 r.